

FELLESFORBUNDET VIL HA FORBUNDSVISE OPPGJØR: LOs største forbund i privat sektor går som ventet inn for at årets lønnsoppgjør skal løses ved forbundsvisе forhandlinger. Det vedtok Fellesforbundets forbundsstyre i går. Det er LOs representantskapsmøte som skal ta den endelige avgjørelsen om hvilken oppgjørform som skal brukes. Forbundsvisе oppgjør vil kunne gjøre det vanskeligere å gjennomføre store, samordnede politiske grep, som et likelønnsloft i vår. (NTB)

Flere sykepleiere ut i streik

Ytterligere 45 sykepleiere i privat sektor går ut i streik 13. februar dersom konflikten mellom Norsk Sykepleierforbund og NHO Service ikke blir løst. Per i dag streiker 93 sykepleiere i Norsk Sykepleierforbund (NSF), etter at tariffforhandlingene med NHO Service brøt sammen 6. januar. I går fikk Riksmeklingsmannen beskjed om at ytterligere 45 ansatte tas ut i streik 13. februar. – Vi har en stor streikevilje. En kartlegging av ansattes lønn i de bedriftene som NHO Service forhandler med, viser grov utnyttelse av sykepleiere. Dette er et solid bevis på at den kampen vi nå fører er vel berettiget, sier forbundsleder **Lisbeth Normann** i Sykepleierforbundet (bildet). Streiken vil fra 13. februar ramme sykehjem i Oslo, Akershus, Hordaland og Rogaland. (NTB)

Varsler dramatiske tap

Hønefoss kirke ble flammens rov tirsdag. Verneverdige bygninger forsvinner i raskt tempo - de forfaller, rives og brenner ned. FOTO: OLE H. KROKSTRAND/SCANPIX

Om 80 år kommer praktisk talt alle bygninger i Norge som er bygget før 1900, til å være borte, advarer Riksantikvaren.

■ TRINE ANDREASSEN

Tirsdag brant den 148 år gamle Hønefoss kirke ned til grunnen. Fire av de eldste trehusene i Stavanger ble skadd i brann 18. januar. Det er bare få måneder siden 1700-tallsgården Nordli i Sørum kommune ble jevnet med jorden, til manges store forferdelse. Og stikk i strid med Riksantikvarens innstendige oppfordring.

Gamle bygninger ødelegges i raskt tempo. Hvis takten fortsetter, kommer Norge om 80 år til å stå uten bygninger fra før 1900, unntatt dem som er fredet, ifølge Riksantikvaren.

– Det skjer et stort tap av verneverdige bygninger som ikke er fredet eller regulert til bevaring, sier riksantikvar Jørn Holme.

MANGLER OVERSIKT OG PLANER

Det finnes 300.000 bygninger i Norge fra før år 1900. På grunnlag av optellinger i enkeltkommuner, beregner myndighetene at 3.000 slike bygninger går tapt hvert år.

– Det må en helomvendning til, sier Holme.

Den store mengden verneverdige bygninger som ikke er fredet, trenger hastehjelp, mener også Fortidsminneforeningen. «Her er vernet for dårlig og praksis ujevn og til dels slett,» skriver foreningen i et notat til Miljøverndepartementet.

Bare en av fire kommuner har laget såkalte kulturminneplaner. Generalsekretær Elisabeth Seip i Fortidsminneforeningen krever at kommunene må pålegges å lage slike planer. Hun mener kommunene ofte kan lite eller ingenting om kulturminner.

Riving og dårlig vedlikehold er de største truslene mot gamle bygninger, ifølge Seip. Men noen eiere driver også med det hun kaller «spekulativt forfall». De lar bygningen forfalle, slik at de til slutt kan rive den. Kommunene må bli satt bedre i stand til å hindre at eiere får lov til dette, mener Seip.

– Vi får nå en ny plan- og bygningslov. I loven vi forlater, kunne eiere pålegges vedlikehold, men slik blir det ikke i den nye, sier

Seip. I dag forsvinner hvert år mellom 1 og 1,5 prosent av bygningene som er oppført før 1900. Stortinget har satt som mål at om ti år skal maksimalt 0,5 prosent gå tapt.

– MÅ HA POLITISK MOT

Men Riksrevisjonen har fastslått at Miljøverndepartementet ikke har fulgt opp målet og ikke har oversikt over utviklingen. En enstemmig Kontroll- og konstitusjonskomité har bedt om tiltak. Riksantikvar Jørn Holme sier han er i løpende dialog med Miljøverndepartementet om tiltak for å redusere tapet av gamle bygninger.

– Helt sentralt står kommunene selv. De må ha bedre kompetanse for å kunne ta grep. De må også ha gode registre, slik at vi vet hvilke bygninger vi snakker om, sier Holme.

Han mener også at alle kommuner snarest mulig må lage planer for bevaring.

– De må dessuten ha politisk mot til å bevare, sier Holme.

Etter at Sørum kommune knuste Nordli gård til pinneved for å sette opp en kopi av bygningen, har Riksantikvaren varslet at han heretter kan komme til å bruke innsigelser eller fredning mer aktivt.

– ENKLE TILTAK

Ullensaker kommune er en av få som har ansatt noen til å passe på gamle bygninger, bygningsantikvar Ola Fjeldheim. Han mener det verste med utviklingen er at mangfoldet forsvinner.

– Fredningslista er ekstremt skjev. Det er fredet prestegårder, embetsboliger og i det siste noen statlige instanser. Men for eksempel husmannsplasser er det veldig få av, sier Fjeldheim.

Også de røde låvene er utrydningstruet på sikt, forteller Fjeldheim.

– Jeg gir huseiere råd, snakker med folk som vurderer å rive, hjelper dem med å søke penger, hjelper dem med å få tak i fagfolk som kan noe om gamle hus. Det er ofte bare enkle tiltak som skal til, sier han.

trine.andreassen@dagsavisen.no

KULTURMINNER I FARE

■ Jernbaneverket vil rive et godshus fra 1874 på Gulskogen stasjon i Drammen for å bygge parkeringsplasser. Fylkeskommunen anbefaler at bygget bevares og settes i stand, på grunn av bygningens egenverdi og miljøverdi.

■ Hovedbygningen på Vevlen gård i Halden ble oppført i 1808. I snart 20 år har fylkeskonservatoren prøvd å finne en løsning for den verneverdige, men falleferdige bygningen. Men pengene mangler.

■ Rica Park Hotell skal bygge nytt hotell og kontorbygg i Drammen og vil rive Handelsstandens hus fra 1886. Bygningen er klassifisert med høy verneverdi.

■ Politikerne i Bergen vil bygge leiligheter i to fredede Skuteviksboder. De mener det minsker risikoen for at bodene faller sammen eller brenner opp. Byantikvaren har gått imot dette.